חשובי אחשביה אלא הכא מי אחשביה אמר רבא מאי טעמא דמאן דאית ליה איסור כולל מידי דהוה אאיסור מוסיף ומאן דפטר דלית ליה כי אמר איסור מוסיף בחדא חתיכה בשתי חתיכות לא אמרי' ואמר רבא למאן דאית ליה איסור כולל אמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים [א]מיגו דחייל אענבים חייל נמי אתאנים פשיטא מהו דתימא איסור הבא מאליו אמרינן איסור הבא מעצמו לא אמרינן קמ"ל: מתיב רבא בריה דרבה א) [ב]יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד ואלו הן טמא שאכל חלב והוא נותר מן המוקדשין ביוה"כ ר' מאיר אומר אף אם היתה שבת והוציאו (א) חייב אמרו לו אינו מן השם ואם איתא משכחת לה חמש כגון שאמר שבועה שלא אוכל תמרים וחלב מיגו דחייל אתמרים חיילא נמי אחלב כי קתני איסור הבא מאליו איסור הבא מעצמו לא קתני ב)והרי הקדש בבכור דקדושתו מרחם איבעית אימא כי קתני ג)מידי דלית ליה שאלה [ג]שבועה דאית ליה שאלה לא קתני ד)הרי [ד]הקדש הא אוקמינן בבכור איבעית אימא כי קתני קרבן קבוע קרבן עולה ויורד לא קתני הרי טמא שאכל את הקדש דקרבן עולה ויורד הוא בנשיא ורבי אליעזר היא ה)דאמר נשיא מביא שעיר רב אשי אמר כי קתני מידי דחיילא כשיעור שבועה דחיילא אפחות מכשיעור לא קתני ו)הרי הקדש הא בעינן שוה פרוטה ורב אשי מאוריא אמר ר' זירא כי קתני זדונו כרת זדונו לאו לא קתני והרי אשם דזדונו לאו וקתני

בחטאת

חשובי אחשביה. באכילתו וגילה על עצמו שאינו קץ בהן. לא שמעתיה כן אלא הוא עיקר בעיני. וסוגיא דעלמא גרס משכחת לה כדרבא ומפרשי לה בנבלה מוסרחת ואי אפשי בה מכמה קושיות חדא דמסרחת לאו נבלה מקריא ואין כאן שבועת הן ועוד דרבא מאי בעי הכא הוה ליה למימר משכחת לה בנבלה מסרחת ועוד אף אנן נמי תנינא לא אתיא שפיר: **מידי דהוה אאיסור מוסיף.** דמאן דלית ליה איסור חל על איסור באיסור כולל אית ליה באיסור מוסיף כדאמרינן ביבמות פרק ארבעה אחים (דף לג:) מודה רבי יוסי באיסור מוסיף. איסור כולל קרי היכא דאין איסור אחרון מוסיף על החתיכה כלום אבל מרבה הוא איסור על האדם בדברים אחרים כגון נבילה ביוה"כ דלא בא לאוסרה אלא באכילה ובאכילה כבר אסורה היא משום נבילה נמצא שלא הוסיף עליה איסור אחרון כלום אבל ריבה איסורה על האדם לאוסרו בכל אוכלין שבעולם ואמרינן מיגו דחל יוה"כ על האדם ליאסר בשאר אוכלים משום יוה"כ כולל נמי את הנבילה ז) עמה להתחייב משום יוה"כ. איסור מוסיף כשאיסור אחרון מוסיף על חתיכה עצמה דבר שלא היה בה ע"י איסור ראשון ח) ואוסר החתיכה האחרון במה שהיתה מותרת קודם שבא איסור האחרון כגון חלב של קדש אסור לאכול משום חלב ומותר לגבוה למזבח נעשה נותר מוסיף עליו איסור למה שהיתה מותרת לו דנפסל להקרבה והכי אמרינן מתוך שחל עליה שם נותר לאוסרה על המזבח ואין איסור הראשון מעכב על ידו מלחול שאין זה איסור חל על איסור חל עלי' נמי איסור שם נותר אצל כל אדם האוכלו להתחייב עליו משום חלב ומשום נותר אעפ"י שיש כאן איסור חל על איסור: **כי אמרינן איסור מוסיף בחדא חתיכה.** כדמפרש מתוך שחל עליה שם איסור שני אצל דבר שהיה מותר לו חל עליה אף אצל דבר שהיתה אסורה לו כבר אבל מחתיכה לחתיכה לא אמר מתוך שחל על האדם אצל חתיכה זו יחול עליו אף אצל חתיכה אחרת ט) (זו) בכולל לא אמרינן: **מהו דתימא.** באיסור הבא מעצמו לא אמרינן כולל: **אכילה אחת.** זית אחד: **טמא שאכל חלב כו'.** חייב משום חלב ומשום נותר ומשום יוה"כ ומשום טמא שאכל את הקדש הרי ארבע חטאות ואשם אחד מעילה ואפי' הוא כהן גבי חלב דקדש מועל הוא דאמר מר (תמורה דף לג:) כל חלב לה' [ויקרא ג] לרבות אימורי קדשים קלים למעילה והנהו כולהו איסור חל על איסור נינהו או ע"י כולל או ע"י מוסיף שהרי משנולדה הבהמה נאסר חלבה אקדשה מיגו דחל איסור מוקדשים אבשר ועור חל נמי אחלב הרי כולל הוה ליה נותר מיגו דאיתוסף בה איסורא לגבי מזבח על חתיכה זו משום נותר איתוסף נמי לגבי גברא משום נותר הרי מוסיף איטמא גברא מיגו דאיתסר האי גברא בקדשים הנאכלים משום טומאה איתסר נמי בהאי חלב משום טומאה הרי כולל הוה ליה יוה"כ מיגו דאיתסר אף בחולין משום יוה"כ איתסר נמי בהאי משום יוה"כ: **אף אם היתה שבת כו'.** דאילו אהוצאת יוה"כ לא מיחייב דקסבר אין עירוב והוצאה ליוה"כ [כריתות יד.]: **והוציאו.** בפיו בשעת אכילה: **אינו מן השם.** אין חטאת זו באה משום האכילה אלא משום הוצאה: **ואם איתא.** דאמרינן כולל באיסור הבא מעצמו אכתי הוה ליה לתנא לטפויי חטאת בהאי כזית כגון שבועה כו': **כי קתני כו'.** אע"ג דאית ליה כולל נמי באיסור הבא מעצמו הכא לא חשיב אלא איסורין הבאים מאיליהן: **והרי הקדש.** אשם מעילות דאתי ליה משום דיבורו שהקדישו: **שאלה.** לחכם להתיר האיסור: **והרי הקדש.** שבא ע"י נדר וכל נדרים יש להן שאלה: **בנשיא ורבי אליעזר היא כו'.** במסכת הוריות ואמרינן התם י) לא א"ר אליעזר קרבן קבוע לנשיא בעבירה דקרבן עולה ויורד אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמרה בו כרת כ) בקבועה אבל בשמיעת הקול ובבטוי שפתים לא אמר: **דחיילא אפחות מכשיעור.** במפרש: **הרי הקדש.** אשם מעילות בא על שוה פרוטה אפילו פחות מכזית: **הא בעינן שוה פרוטה.** והיינו שיעוריה: **מאוריא.** מקום: **אשם.** מעילה: **דזדונו לאו.** דתניא ל) הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכמים אומרים באזהרה ואמרינן מאי טעמא דרבי גמר חטא חטא מתרומה דאיכא אזהרה ומיתה בידי שמים ורבנן אמרי אמר קרא בתרומה [ויקרא כב] ומתו בו כי יחללוהו בו ולא במעילה ממיתה מעטיה אבל באזהרה קאי מג"ש דחטא חטא. ואית דילפי מוכל זר לא יאכל קדש [שם] ולאו מילתא היא דההיא בתרומה כתיב ומוזר לא יאכל כי קדש הם [שמות כט] נמי לא אתיא דההוא בקדשים הנאכלין לכהנים כתיב וכל שיש בו שעת היתר לכהנים אין בו מעילה [מעילה ב.]:

בחטאת

ומאן דפטר דלית ליה איסור כולל כי אמר איסור מוסיף כו'. לאו אדר' שמעון קאי דשמעינן ליה בהדיא לרבי שמעון דלית ליה איסור מוסיף בפ' ד' אחים (יבמות דף לג. ושם) גבי נשא חי ואח"כ נשא מת דקאמר רבי שמעון אינו חייב אלא משום אחות אשה בלבד ולא חייל עליה איסור אשת אח אע"ג דאיתוסף בה איסור לגבי שאר אחין אלא אשאר תנאי קאי דלית להו איסור כולל ואית להו איסור מוסיף כגון ר' יוסי בפ' ד' אחין (שם) דקאמר אשת איש ונעשית חמותו נידון באשת איש ואמר דמודה באיסור מוסיף: **יש אוכל אכיל' אחת כו'.** פי' בקונט' דמוקדשין הוי איסור כולל דמיגו דחייל אבשר חייל נמי אחלב והדאמר בפ' אמרו לו (כריתות דף יד.) אקדשה מיגו דאיתוסף בה איסור הנאה איתוסף בה איסור לגבי אכילת חלב התם נמי איסור כולל הוא ולא קרי ליה מוסיף אלא משום שהוא חמור על קל: **אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב.** פירש בקונטרס משום הוצאת שבת אבל משום הוצאת יוה"כ לא דקסבר אין עירוב והוצאה ליוה"כ ואין נראה דבכריתות (שם) מסיק הא דרפרם בדותא היא וחייב משום הוצאת שתיהן ונקט שבת לאפוסי איסוריה: **אמרו לו אינו מן השם.** ור' מאיר חשיב ליה בהדי אכילות משום דבליעתו זו היא הנחתו כדאמרינן (שבת דף פ.) כתב ב' אותיות כשהוא מהלך חייב כתיבתן זו היא הנחתן: **שלא אוכל תמרים וחלב.** מפר"ת דאתיא בלאו והן דמשמע נמי חלב שעל גבי הקיבה או של חיה לפי שמזכיר עמו דבר היתר אבל בלאו הכי לא משמע אלא חלב האסור עיקר החלב ותימה אמאי לא פריך נמי לר' יוחנן מהכא וי"ל משום דלמא קסבר ר' יוחנן דאיכא שום תנא דאית ליה איסור כולל בבא מאליו ולא בבא מחמת עצמו אבל מדרבא משמע ליה דאין חילוק והשתא נמי ניחא דאי לאו הכי מאי קמ"ל רבא טפי מר' יוחנן ומיהו יש לומר דאיצטריך לאשמועינן אע"פ ששניהן באין מחמת עצמן: **מיגו דחיילא אתמרים חיילא נמי אחלב.** אע"ג דמאן דאית ליה איסור כולל מודה דעל חמור לא חייל כדמפרש רבינו תם בפרק ארבעה אחים (יבמות דף לג: ד"ה אמר ר"י) גבי הבערה ללאו יצתה מ"מ חיילא שבועה אאיסור חלב דקיל הואיל והותר מכללו כדאמרי' בסוף פ' גיד הנשה (חולין דף קג.) התורה אמרה יבא איסור נבילה ויחול אאיסור חלב: **הרי הקדש הא בעינן שוה פרוטה.** מ) המ"ל הא אוקימנא בבכור כדמשני לעיל: **והרי אשם דזדונו לאו.** פי' בקונטרס דמוזר לא יאכל כי קדש הם לא נפקא דההוא בקדשים הנאכלין לכהנים כתיב וכל שיש בו היתר לכהנים אין בו מעילה וכן משמע בפרק בתרא דמכות (דף יח.) דפריך ולילקי נמי משום וזר לא יאכל כי קדש הם ומשני ה"מ היכא דחזי לכהנים הכא לא חזי לכהנים וקשה דבכריתות (דף ד.) מוקמינן וזר לא יאכל כי קדש הם בחלב המוקדשין דקאמר התם האוכל חלב המוקדשין לוקה ב' משום וזר לא יאכל כי קדש הם וחלב לא חזי לכהנים מיהו י"ל דאע"ג דחלב לא חזי לכהנים מ"מ קרינן בהאי קרבן ואכלו אותם אשר כופר בהם דהיינו בשר ולא אתא למעוטי אלא כשאוכל בשר חטאת ואשם לפני זריקת דמים דלא קרינן ביה ואכלו והשתא מ"ל דלאו באשם מוזר לא יאכל כי קדש הם נפקא וכן משמע בפ"ק דכריתות (דף ד:) דלאו דזרות לא הוי מג"ש דתרומה גבי מ"ש חלב דאיכא תרי לאוי לאו דזרות דם נמי כו' ול"ע שם:

אלא

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פ"ד מהל' שבועות הל' יא סמג לאוין רמא טוש"ע י"ד סי' רלח סעיף ו:

מה ב מיי' פ"ו מהל' שגגות הל' ד [ופי"ד מהל' מאכלות אסורות הל' יח] סמג עשין ריג:

ג [מיי' פ"ו מהל' שבועות הל"א טוש"ע יו"ד סי' רלן]:

ד [מיי' פ"ד מהל' נדרים הל' ז שו"ע י"ד סי' שכג סעי' א בהגה]:

◆

רבינו חננאל

איסור מוסיף בחדא חתיכה כגון חתיכה של הקדש שאסור לישראל טמא ומותר לישראל טהור. או בשר חטאת או בשר אשם שאסור לישראל ומותר לכהן נעשה נותר מגו דאיתוסף בה איסורא לכהן איתוסף בה נמי לישראל: אמר רבא שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים למאן דאית ליה איסור כולל מגו דחיילא שבועה אענבים חיילא נמי אתאנים. ואם אכל תאנים חייב שתים. וזהו איסור הבא מעצמו. פי' שבועה של עצמו היא גרמה להן איסור. ואותבינן עליה מהא דתנן בכריתות פרק אמרו לו אכלת חלב. יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ד' חטאות ואשם אחד. ואלו הן טמא שאכל חלב נותר מן המוקדשין ביוה"כ. פי' חייב חטאת משום שהוא טמא ואכל קדש. ומשום שאכל חלב. ומשום שאכל נותר. ומשום יוה"כ. ומשום שנהנה מן ההקדש מביא אשם. ואם איתא ניתני כגון שנשבע שלא יאכל תמרים וחלב (זה) דמיגו דחיילא שבועה אתמרים חיילא נמי אחלב ויהיה חייב ה' חטאות. ודחי כי קתני האי תנא איסור הבא מאליו כגון הנותר שעבר היום ונעשה מאליו נותר. אבל איסור הבא מעצמו כדאמרן לא קתני. ואקשינן והרי האי תנא קתני מוקדשין ואיסור של מוקדשין מעצמו של אדם שמקדישו הוא. ודחי' מוקדשין האי בכור הוא דקדושתו מאליו ולא אדם קא מקדיש. איבעית תימא שבועת ביטוי קרבן עולה ויורד הוא. אם הוא עשיר כשבה. ואם הוא עני תורים ובני יונה. ומשום הכי לא תני ליה. ואקשינן והרי טמא שאכל קדש שהוא בעולה ויורד. ותני ליה. ודחי' זה הטמא נשיא ואליבא דר' אליעזר דאמר נשיא אינו מביא קרבן עולה ויורד אלא קרבן קבוע. דתנן בהוריות סוף פ"ב ר' אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר. א) פי' אשם מעילות שמביא הנהנה מן ההקדש בלאו הוא. ואסיקנא

א) נראה דחסר כאן וצ"ל והרי אשם דזדונו לאו. פי' אשם מעילות וכו'.

מסורת הש"ס

א) שבת קב. יבמות לג. כריתות יג:, ב) [מכות כב.], ג) [שם], ד) [מכות כב.], ה) הוריות ט. כריתות ג:, ו) [לעיל כא:], ז) בדפוי' עמהם, ח) ואוסר האחרון החתיכה במה כו' כצ"ל. יעב"ץ, ט) ס"א ליתא, י) [דף ט:], כ) [צ"ל כבקבוע'], ל) [סנהדרין פד.], מ) [דבריהם צריך ביאור ועי' תורת חיים],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב:

◆

מוסף רש"י

ארבע חטאות. משום חלב, משום נותר, משום אכילת יוה"כ, משום טומאת הגוף ואכל קדש, **ואשם אחד.** אשם מעילות דאפילו הוא כהן גבי אימורים זר הוא (שבת קב. וכעי"ז יבמות לד. וכריתות יג:). **אף אם היתה שבת כו'.** ומשום יוה"כ לא מיחייב בהוצאה, דקסבר אין עירוב והוצאה ליוה"כ (שבת שם ויבמות שם).